

sentit nàutic, apareix també *bordo* des de 1492 (però també es digué *borde* amb aquest valor, 1508-S. xvii). Del castellà passà així mateix a altres idiomes, en particular l'italià *bordo* (d'una nau) que no hi esdevé freqüent fins al S. xvi (un cop només, isoladament, cap a 1300): Zaccaria, s. v. i pp. 444-5; Bertoni, *ARom.* ix, 3.

Bordo en llengua cast., amb el sentit de 'vora, voreira', s'ha convertit en americanisme.² En francès *bord* sembla ser de procedència germànica occidental, en particular del francic, cf. Kluge, *ARom.* vi, 299ss., que dóna detalls sobre l'extensió i antiguitat del mot en aquestes llengües, que en part es dedueixen de dades en baix llatí antic (de terres germàniques, *bordum* «planche» i *borda* 'vora'); cf. H. Sperber *WuS* vi, 44-46, i Gamillscheg, *Rom. Germ.* i, 230. El mot germànic és idèntic a l'ags. *bord* 'post' i avui 'borda de nau' i escand. ant. *borð*, i no és inversemblant que, en aquesta acc., vingui de la influència d'aquestes llengües, en sumar-se al germanisme de sentit general, ja existent. Cf. més en DCEC i, 490.

DERIV.: *Borda* 'barana d'una nau'³ [«vela», 1839, Lab.; Víctor Català]; *bordeta* II: *bordada* [Jq. Ruyra] però amb aquest sentit es va usar primer *bordo*, com ho diuen encara en el Maresme [1920, St. Pol],²⁵ cosa que també fou cast., i fins i tot s'hi usà per a moviments en terra.⁴ *Bordatge*. *Bordejar* [1803, Belv.]. *Bordet* (espècie de teixit), doc. de Barcelona 1427, *BABL* xi, 154. *Abordar* [1803, Belv.]: del fr. *aborder* que també passà al cast. *abordar* [1521, però fora del sentit nàutic no hi apareix fins al S. xix, en què s'imità del fr.: Cuervo, *DiccConstr.* i, 49-50]⁵ i al venec. *abondare* [mj. S. xvi: «combatendo le galee, et non essendo ancora, come noi usiamo di dire, insieme *abordate*», en Crist. da Canal, veg. Cortelazzo, *BAItLMed.* v, 303]; *abordatge* [1803, Belv.]. *Desbordar*, no s'introdueix fins recentment en lloc d'«eixir de mare» [no Lab., 1839; 1903, Costa i Llobera]; *desbordament*, *desbordellar*. *Transbordar* [1868, *SLit-Costa*, en la definició de *trasbordable*, *trasbordament*]; *transbordador*, *transbord* [Dfa.; *trasbord*, 1925, Josep Pla].

¹ També a Mallorca, ja *DFiguera* (1840): «costat interior de barco; el mateix barco: anar o estar a *bordo*: anar o estar a *barco*. — ² Així ja, p. ex., en Manuel Rodríguez, jesuïta, *El Marañón y Amazonas*, ed. Md., 1684, p. 157: «no es mucho que un río --- haya gastado como lima las peñas en que topa --- corroida sin cesar por uno y otro lado, no ha adquirido más ensanche de *bordo* a *bordo*, en aquella canal, que el de cincuenta pasos»; i cf. Pau Vila, *El Interés Geográfico de las Crónicas Amazónicas*. — ³ És també l'ús principal del cast. *borda*; si bé allí dialectalment apareix també per a vores d'altres coses, provinent segurament del portuguès, car es troba en parlars extremenys i de l'Oest de Zamora (Aliste), *RFE* III, 195; iv, 31. — ⁴ «Entrando por la puerta principal salí tres calles de allí topa --- corroida sin cesar por uno y otro lado, no por un postigo, y dando *bordos*, de esquina en es-

quina, para no dar nota ---», *Guzmán de Alfarache* II, 108.1, 26.1 (amb cita d'Espinell en *CIC*); cf. venec. *burdizzare* «tuor per traverso il mare per perder la mità del vento» (*B. Atl. L. Med.* v, 303).

⁵ No veig clar el sentit, si ve sembla que ve d'ací *abordat* en un doc. rossellonès de 1321, p. p. Pere Vidal, *RLR* xxxii, 414. Té gran extensió moderna en el dialecte central *abordar* parlant dels gossos que agredeixen o lladren a una altra bèstia o persona [1839, Lab.; equívoc 1803, Belv.]; en el sentit de 'lladrar' apareix encara més en la variant *bordar* (present *borda*) [c. 1920, JCarner; *Dfa.*]; encara que de tota manera són expressions poc antigues, no està ben estudiada llur història ni és prou segur que es basin en l'expressió nàutica. Cf. *gos borderol* a l'Ebre: «de vegades els gossos no tenen cap categoria: són únicament *-ols*, però més sovint són animals de presència», *Benissanet*, p. 52, és incert que vingui d'això, car Bladé i Desumvila explica «d'una part sembla que vulgui dir 'bordador', i de l'altra 'bord', de mala raça».

BORDA, 'caseta per a gra i altres provisions, generalment a muntanya', mot propi de la zona muntanyosa dels quatre llenguatges pirinencs, d'origen incert però segurament pre-romà: potser a unir amb *borda*, nom (viu en occità i parlars francesos) de mates com el siscall i la boga, que sovint s'han usat per cobrir cabanes. □ 1.ª doc.: escr. de 965.

Des de molt antic abunda el mot en documents catalans més que enlloc, com en aquesta donació de Seniofrè, comte de Besalú, al monestir de Camprodon d'uns quants «mansos, masoverias, *bordas*, cabaneries --- cum hominibus et feminis» (*Monsalvatje, Noticias Históricas del Condado de Besalú* xi, 209). *Bòrda* es pronuncia amb *o* oberta i no hi ha hagut altra pronúncia en la llengua viva, antiga ni moderna, en cap de les comarques on el mot ha format part del llenguatge viu de nivell popular (gent de ciutat ha dit *bòrda* parlant de la muntanya o del nom propi, mera confusió).

En aquestes es distingeixen dos tipus regionals. El més estès sempre (i el més divulgat avui, en què l'home viatja tant) és el de la zona més muntanyenca, on designa un edifici modest i en general no habitat permanentment; no és que siguin errades les definicions del *Dfa.* («cabana, barraca, especialment per a tenir la palla, el fem, les eines de conreu») i *AlcM* («corral en un bosc per a tancar-hi bestiar i pastura»), tanmateix no és un clos sinó un edifici amb sostre i menys vast), però les explicacions del *DAg.* en donen una idea més justa i completa: «caseta de camp, on se tanca palla, etc. per un temps limitat (Gerri); cabana, cortical,¹ on tanquen la palla, fenc, cavalleries, eines de conreu (V. d'Andorra), barraques que fan els pastors l'istiu (V. d'Aran)», i encara ací cal advertir que no «la fan» perquè sol ser un petit edifici durable i de bona construcció, que és tant dels dallaires, farratgers i artigadors com dels pastors, i que no és de l'estiu, ni sol estar mai habitada.